

Jezus en de Samaritaanse vrouw

– enkele pastorale observaties en enkele prikkelende vragen –

André H. Roosma

16 oktober 2012 (bijgewerkt: 20 okt. 2012)

Onder Jezus' apostelen was Johannes degene die als geen ander oog had voor liefde en relaties. Hij schrijft in zijn Evangelie dan ook uitgebreid over enkele opmerkelijke ontmoetingen die Jezus had met diverse mensen. Een van de eerste van die ontmoetingen was met een vrouw, vlak buiten de stad Sichar (iets ten oosten van het huidige Nabloes, nabij de bergen Gerizim en Ebal) in Samaria. Samaria was binnen Israël wat er over was van het voormalige noordelijke koninkrijk Israël. De bewoners ervan hadden zich in de ogen van de Joden (de inwoners van het voormalige zuidelijke koninkrijk Juda) vermengd met andere volken en werden zodoende door hen diep veracht en met de nek aangekeken. Jezus blijkt heel anders te zijn; Hij blijkt ook oog en liefdevolle zorg te hebben voor deze noordelijke Israëlieten. Wat er gebeurt is tamelijk revolutionair. Het gevolg is dat velen zich aangetrokken voelen tot deze verrassende Rabbi en Hem volgen.

Jezus' gedrag en Zijn omgang met mensen zet ook ons aan tot nadenken over ons eigen gedrag, en over onze omgang met anderen. Zijn gedrag daagt een ieder uit om in Zijn voetspoor te gaan. Leest u met mij uit het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 4, vanaf vers 3:

³ [Jezus] verliet ... Judea en vertrok weer naar Galilea. ⁴ En Hij moest door Samaria gaan. ⁵ Hij kwam dan in een stad van Samaria, genaamd Sichar, dicht bij het veld, dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had; daar was de bron van Jakob. ⁶ Jezus nu was vermoeid van de tocht en bleef zo bij de bron zitten; het was ongeveer 12 uur 's middags.

Jezus en Zijn discipelen hebben er in de ochtenduren al een flinke wandeling op zitten. Van Jeruzalem naar de Joodse enclave in het noordelijke Galilea waren er twee wegen. De kortste weg liep door Samaria. De Joden meden deze weg; ze gingen de in hun ogen 'onreine' Samaritanen liever uit de weg, ook al betekende dat een omweg. Jezus ging echter bewust niet om Samaria heen. Onder leiding van God de Vader ging Hij dwars door Samaria heen. Midden op het heetst van de dag – rond 12 uur – komen ze dan bij de Samaritaanse stad Sichar aan. Jezus is moe. Tijd voor een adem- en lunchpauze.

⁷ Er kwam een vrouw uit Samaria om water te putten. Jezus zei tot haar: „Geef Mij te drinken.” ⁸ Want Zijn discipelen waren naar de stad gegaan om voedsel te kopen. ⁹ De Samaritaanse vrouw dan zei tot Hem: „Hoe kunt U, als Jood, van mij, een Samaritaanse vrouw, te drinken vragen?” Want Joden gaan niet om met Samaritanen.

Terwijl Hij daar in het heetst van de dag buiten Sichar bij die oude bron van Jakob zit, komt er een vrouw om water te putten. Dat was opvallend; normaliter werd er 's morgens vroeg of aan het eind van de middag water geput. Veel theologen denken dan ook dat deze vrouw op dat tijdstip kwam, om de andere mensen te vermijden. Het lijkt erop, dat ze niet hoog geacht werd. Mensen vonden haar losbandig of verdacht, omdat ze al meerdere mannen had gehad en nu ongehuwd met iemand samenwoonde – iets wat toen ook in Samaria 'not done' was. Ze was het niet gewend om aangesproken te worden – al niet door de andere vrouwen onder haar eigen volksgenoten, dus zeker niet door een man, en al helemaal niet door een Joodse man, die er bovendien mogelijk zelfs als een geestelijke (een 'Rabbi') uit zag. Jezus' gedrag deed haar verwonderd staan. Doordat Hij haar aansprak, ging Hij voorbij aan al die gebruikelijke vooroordelen die haar *veroordeelden*, haar *beschaamd* maakten en haar als *onwaardig* neerzetten:

- onwaardig als een soort 'losbol' tegenover andere, degelijker vrouwen;
- onwaardig als vrouw tegenover mannen;
- onwaardig als Samaritaanse tegenover zich religieus superieur achtende Joden;
- onwaardig als niet-geestelijke tegenover een *Rabbi*.

Jezus doorbreekt al deze veroordelende stempels en etiketten van onwaardigheid en afwijzing. Hij lijkt er lak aan te hebben. Hij acht deze vrouw *waardig*. Waardig en 'rein' genoeg om haar aan te spreken en om zelfs een kommetje water van haar te ontvangen. Hij wil iets voor haar betekenen, en zij mag ook iets voor Hem betekenen. Hij spreekt zachtmoedig en liefdevol met haar. Hij eert haar, door heel Zijn houding, als een gastvrouw bij wie Hij met genoegen op bezoek komt. En misschien was Hij wel de eerste die haar zoveel waardigheid gaf en met zoveel respect bejegende. Als dat zo was, was Hij het met genoegen.

Vragen: Heeft u wel eens ervaren dat iemand u verraste door u meer waardigheid te geven dan anderen u gaven? Hoe voelde dat / wat deed dat met u?
Kent u zelf Jezus ook als iemand Die u niet met veroordeling maar met waardigheid benadert?
Hoe doorbreekt u zelf – geïnspireerd door Jezus in u – bestaande vooroordelen, onwaardigheid en veroordeling en hoe verrast ú uw medemens met waardigheid?

¹⁰ Jezus antwoordde en zei tot haar: „Indien u wist van de gave Gods en wie het is, die tot u zegt: Geef Mij te drinken, u zou het Hem gevraagd hebben en Hij zou u levend water hebben gegeven.” ¹¹ Zij zei tot Hem: „Here, U hebt geen emmer en de put is diep; hoe komt U dan aan het levende water? ¹² Bent U soms meer dan onze vader Jakob, die ons de put gegeven en zelf eruit gedronken heeft met zijn zonen en zijn kudden?” ¹³ Jezus antwoordde en zei tot haar: „Een ieder, die van dit water drinkt, zal weer dorst krijgen; ¹⁴ maar wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat opspuit tot eeuwig leven.”

Jezus acht deze verworpen vrouw waardig om haar aan te bieden wat Hij haar aan rijkdom van God de Vader aan te bieden had. Hij biedt haar Zichzelf – het Levende Water. Hij alleen kan de leegte in haar hart vervullen. Zij begrijpt het niet, en stelt Hem vragen. Rustig beantwoordt Hij die.

¹⁵ De vrouw zei tot Hem: „Here, geef mij dit water, opdat ik geen dorst heb en niet hierheen behoef te gaan om te putten.” ¹⁶ Hij zei tot haar: „Ga heen, roep uw man en kom hier.” ¹⁷ De vrouw antwoordde en zei: „Ik heb geen man.” Jezus zei tot haar: „Terecht zegt u: ik heb geen man; ¹⁸ want u hebt vijf mannen gehad en die u nu hebt, is uw man niet; hierin hebt u de waarheid gesproken.”

Als ze ingaat op Jezus' aanbod, gaat Hij een laagje dieper met haar. Zo gaat het vaak. Jezus wil graag naar die diepere laag, maar Hij wacht tot wij aangeven dat we Hem willen. Jezus laat dan zien, dat Hij haar kent, inclusief die losbandige of liefde-hongerige kant van haar. Hij laat zien dat Hij haar kent, maar zonder ook maar een greintje veroordeling. Integendeel: Hij complimenteert haar: het is terecht wat ze zegt, en ze heeft de waarheid gesproken.

Vragen: Weet u wat het is en hoe het voelt als u een compliment krijgt in plaats van veroordeling als u er een zootje van gemaakt hebt, of als u uzelf in de liefde erg afhankelijk voelde?
Ziet u wel eens een positief aspect in iemand die naar de mening van velen een zootje van zijn of haar leven heeft gemaakt? Complimenteert u hem of haar daar wel eens mee?

¹⁹ De vrouw zei tot Hem: „Here, ik zie, dat U een profeet bent. ²⁰ Onze voorvaderen hebben op deze berg aanbeden en u en de uwen zeggen, dat Jeruzalem de plaats is, waar men moet aanbidden.” ²¹ Jezus zei tot haar: „Geloof Mij, vrouw, de ure komt, dat u noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. ²² U aanbidt, wat u niet weet; wij aanbidden, wat wij weten, want het heil is uit de Joden; ²³ maar de tijd komt en is nu, dat de waarachtige aanbidders de Vader aanbidden zullen in geest en in waarheid; want de Vader zoekt zulke aanbidders; ²⁴ God is geest en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in geest en in waarheid.”

Het kwam allemaal wel erg dichtbij... Snel schakelt de vrouw over naar een soort theologische discussie. Als deze bijzondere Man een profeet is, kan ze gelijk eindelijk een antwoord krijgen op die prangende vraag die Joden en Samaritanen vaak nog verder uit elkaar dreef. En opnieuw reageert Jezus zachtmoedig. Hij veroordeelt haar niet, Hij zegt niet dat ze 'weerstand biedt' of iets dergelijks. Nee, via een kleine omweg schakelt Hij toch weer terug naar de relatie en

naar kwetsbaarheid. Zojuist heeft Hij aangegeven dat Hij voor haar het Leven gevende water wil zijn. Nu laat Hij merken, wat de vrouw voor Hem en voor God de Vader mag betekenen – in ware aanbidding. Wederom blijkt dat Hij haar niet als afgeschreven beschouwt, maar een hoge, zeer waardige taak voor haar ziet. Hij ziet niet in de eerste plaats haar gebrokenheid (al ziet Hij wel haar leegte als iets wat Hij kan vullen, zo we zojuist zagen). Maar Hij ziet meer. Hij ziet vooral (ook) de potentie in haar – wat zij kan gaan betekenen in de relatie met God. Ze kan niet alleen voorzien in een kommetje water voor Hem als dorstige reiziger, in Jezus' visie kan ze voorzien in iets waar God in de relatie met de mens naar op zoek is. Dat vereist wel bereidheid om waarachtig te worden; dat ze afstand doet van elk mooi toneelspel, en écht wordt. Zowel voor deze vrouw als voor ons in deze tijd een hele uitdaging, dat écht worden. Op die manier bieden we wel de Geest van God gelegenheid om het leven van Jezus ook in ons uit te leven. En op die manier kunnen we God waarachtig aanbidden en eren.

Vragen: Ziet u ook de potentie van uzelf en uw medemens in relatie met God?
Hoe echt en waarachtig durft u te zijn in de omgang met God en met anderen?
Stimuleert u anderen om echt en waarachtig te zijn en zich af te stemmen op de Geest van God?

„De Vader is op zoek. Hij verlangt ernaar dat steeds meer mensen leven om Hem te aanbidden. Hij zoekt niet naar aanbidding, maar naar aanbidder: het gaat om mensen met een aanbidde levensstijl, want we zijn geschapen voor de gemeenschap met Hem.”
„Aanbidding houdt ten diepste in dat we van God genieten.”

Jos Douma

²⁵ De vrouw zei tot Hem: „Ik weet, dat de Messias (de Gezalfde) komt, die Christus genoemd wordt; wanneer Die komt, zal Hij ons alles verkondigen.” ²⁶ Jezus zei tot haar: „Ik, die met u spreek, ben het.” ²⁷ En daarop kwamen zijn discipelen en waren verbaasd, dat Hij met een vrouw in gesprek was, en toch zei niemand: „Wat zoekt U”, of: „Waarom spreekt U met haar?” ²⁸ De vrouw dan liet haar kruik staan, en ging naar de stad en zei tot de mensen: ²⁹ „Kom mee en zie een Mens, die gezegd heeft alles wat ik gedaan heb; zou Deze niet De Christus (de Gezalfde) zijn?” ³⁰ Zij gingen de stad uit en kwamen tot Hem.

Zodra de vrouw ontdekt Wie Jezus is, is ze ineens al haar schaamte kwijt. Ze is vergeten dat ze de andere mensen meed vanwege wat ze al van haar levensverhaal wisten. Ze is niet langer bang voor hun veroordeling. Integendeel, ze roept tegenover hen haar levensverhaal in herinnering, waar dat helpt om hen erop attent te maken dat ze *de Gezalfde, de lang verwachte Messias* ontmoet heeft. De mensen zijn verrast door deze verandering in haar gedrag. Nieuwsgierig stromen ze de stad uit, naar de bron waar Jezus nog steeds zit.

Vragen: Hebt u ook wel eens anderen spontaan verteld hoe God/Jezus u en uw zwakke kanten kende? Hoe reageerden zij?

Intussen waren ook de discipelen verwonderd dat Jezus als Joodse Rabbi zomaar met een Samaritaanse vrouw in gesprek was. Ze zijn echter al vaker door Hem verrast, dus ze vragen er niet over, maar wachten af. Ze gaan over tot de orde van de dag. Per slot van rekening zijn ze niet voor niets de stad in gegaan. Ze hebben wat te eten gehaald...

³¹ Intussen vroegen zijn discipelen Hem, zeggende: „Rabbi, eet.” ³² Hij zei echter tot hen: „Ik heb een voedsel te eten, waarvan jullie niet weten.” ³³ De discipelen dan zeiden tot elkaar: „Iemand heeft Hem toch niet te eten gebracht?” ³⁴ Jezus zei tot hen: „Mijn voedsel is de wil te doen van Degene, Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk te volbrengen. ³⁵ Zegt u niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten. ³⁶ Reeds ontvangt de maaier loon en verzamelt hij vrucht tot eeuwig leven, opdat de zaaier zich tegelijk met de maaier verblijde. ³⁷ Want hier is de spreuk waarachtig: De een zaait, de ander maait. ³⁸ Ik heb u uitgezonden om datgene te maaien, wat u geen arbeid heeft gekost; anderen hebben gearbeid en u hebt de vrucht van hun arbeid geplukt.” ³⁹ En uit die stad geloofden veel van de Samaritanen in Hem om het woord van de vrouw, die getuigde: „Hij heeft mij gezegd alles wat ik gedaan heb.”

En opnieuw verrast Jezus hen. Zij dachten bij *de stad ingaan* bovenal aan eten halen, aan het voorzien in hun lichamelijke behoeften. Jezus laat zien dat er buiten én in de stad iets te doen was,

wat op dat moment nog belangrijker was dan de zorg voor lichamelijk voedsel. Dat belangrijke was te voorzien in geestelijke behoeften, te zorgen voor de relatie van mensen met God Zelf.

Zij keken neer op de Samaritaanse vrouw. Dat Jezus met hén als Zijn vaste leerlingen sprak, hén geestelijk onderwees, was in hun ogen heel normaal. Dat Hij aandacht had voor deze vrouw was niet normaal. Intussen was deze vrouw in de stad wel bezig met wat eigenlijk de roeping was van hen, als Jezus' volgelingen, en waar zij helemaal niet mee bezig waren geweest. Deze vrouw zaaide, en binnen enkele momenten hoefden zij alleen nog maar te helpen de rijke oogst van haar werk binnen te halen. Al vind ik de teleurstelling wel proefbaar in Jezus' woorden, toch lezen we ook hier geen woord van veroordeling van Jezus. Opvallend is het grote gevolg van het ontwapenende getuigenis van de vrouw op haar stadsgenoten. Velen gaan in Jezus geloven...

Vragen: Hoe besteedt u aandacht aan de geestelijke verzorging van uzelf en anderen?

Hoe bewaart u het evenwicht met de zorg voor de fysieke behoeften van degenen die aan uw dagelijkse zorg zijn toevertrouwd?

Is het niet wonderlijk, dat Jezus vaak werkt met en door degenen van wie wij dat niet verwacht hadden?

Hebt u ook wel eens meegemaakt dat u in uw volgen van Jezus, of in uw roeping of bediening als het ware werd ingehaald door iemand op wie u van nature neer had gekeken, maar die door haar of zijn ontmoeting met Jezus heel aanstekelijk en effectief was geworden?

⁴⁰ Toen dan de Samaritanen tot Hem kwamen, verzochten zij Hem bij hen te blijven; en Hij bleef daar twee dagen. ⁴¹ En nog veel meer werden er gelovig om Zijn woord, ⁴² en zij zeiden tot de vrouw: „Wij geloven niet meer om wat u zegt, want wij zelf hebben Hem gehoord en weten, dat Deze waarlijk de Heiland van de wereld is.” ⁴³ En na die twee dagen vertrok Hij vandaar naar Galilea ...

De Samaritanen vroegen Jezus om te blijven. Dat is bijzonder, want zoals we eerder zagen, praatte Joden en Samaritanen niet met elkaar, dus samen eten of bij iemand van het andere volk logeren was er al helemáál niet bij... Dat Jezus wél blijft, was dus heel ongewoon in de toenmalige verhoudingen. Dat op zich zal dus al indruk gemaakt hebben. Opnieuw doorbreekt Jezus de bestaande vooroordelen en stelt Hij Zich open voor degene die veracht werd. Rustig onderbreekt Hij Zijn reis naar Galilea voor een paar dagen hier bij de Samaritanen – die noordelijke Israëlieten. Hij onderwijst hen met Zijn vriendelijke en duidelijke woorden van genade en waarheid. De gevolgen blijven niet uit! Veel van die noordelijke Israëlieten werden gelovige ooggetuigen van Jezus.

Vragen: Is uw agenda helemaal volgeboekt, of houdt u in uw agenda ruimte voor onverwachte gelegenheden die God u geeft om anderen – zonodig een paar dagen – te helpen?

Zet u ook wel eens de bestaande conventies opzij om mensen te helpen die niet tot uw eigen kerk, groep of organisatie behoren?

Lees het verhaal nog eens helemaal door en stel u open voor wat God hier doorheen tot u te zeggen heeft. Wat heeft u in dit hele verhaal het meest geraakt? Zoek vandaag nog een gelegenheid om daar concreet iets mee te doen.

Vragen en suggesties

Als u naar aanleiding van dit artikel vragen of suggesties heeft of nadere informatie wilt, kunt u contact met me opnemen via e-mail: andre.roosma@12accede.nl

---

[Accede! home](#) of [naar de artikelen index](#)

Bedankt voor uw belangstelling!